

דאורייתא, דאוקדו בנורא. ודמא דאינון דאתקטלו על קדושת שמייה. וכדין יתרעי יוסף לאחיהי, (ישעיה יא יג) אפרים לא יקנא את יהודה ויהודה לא יצר את אפרים.

על קדשת שמו, ואז יתרצה יוסף לאחיו, (ישעיה יא) אפרים לא יקנא את יהודה ויהודה לא יצר את אפרים.

תא חזי דהכי הוא, דתנן בשבעה עשר בתמוז בוטל התמיד, ובתשעה באב חרב בית מקדשא. פדאמר רבי יוסי, מגלגלין זכות ליום זכאי, וחובה ליום חייב. דבההיא ליליא אפיקו דבה רעה על ארעא קדישא, וארימו קלהון בבכיה, ואתקבעת לדרי דרין.

בא וראה שכך זה, ששנינו בי"ז בתמוז בטל התמיד, ובט' באב חרב בית המקדש, כמו שאמר רבי יוסי, מגלגלים זכות ליום זכאי, וחובה ליום חייב. שבאותו הלילה הוציאו דבה רעה על הארץ הקדושה, והרימו קולם בבכיה, ונקבעה לדורי דורות. ודיק ותמצא, משבטל התמיד, שהיה מכפר על חטאייהם, עד שנחרב בית המקדש, בין בפעם הראשונה בין בפעם השנייה - עשרים ושנים ימים, כנגד עשרים ושנים שנים שלא ראה הצדיק ההוא את פני כבוד אביו, להראות את החכמה העליונה, שזה תלוי בזה.

ודוק ותשפח, מדבוטל התמיד, דהוה מכפר על חוביהון, עד דאתחרב בי מקדשא, בין בזמנא קדמאה בין בזמנא תנינא, עשרין ותריין יומין, לקבל אינון עשרין ותריין שנין דלא חמא ההוא צדיק אפי יקרא דאבוה, לאחזאה חכמתא עילאה, דהא בהא תליא. והא איתערו חבריא, דכד חריב מקדשא מוצאי שבת היתה, ומוצאי שביעית, ומשמרתו של יהויריב היתה, והלויים עומדים על דוכנם, ואומרים שירה: (תהלים צד כא-כג) יגודו על נפש צדיק וגו' ויהי ה' לי למשגב וגו', וישב עליהם את אונם וגו', ולא הספיקו לומר יצמיתם ה' אלהינו, עד שבאו גוים וכבשום. דהא אי אמרו ליה, לא הוה לון תקנה.

והרי התעוררו החברים, שכשחרב בית המקדש, מוצאי שבת היה זה ומוצאי שביעית, ומשמרתו של יהויריב היתה, והלויים עומדים על דוכנם ואומרים שירה: (תהלים צד) יגודו על נפש צדיק וגו' ויהי ה' לי למשגב וכי, וישב עליהם את אונם וגו'. ולא הספיקו לומר יצמיתם ה' אלהינו, עד שבאו גוים וכבשום. שהרי אם אמרו אותו, לא היתה להם תקנה.

ומוצאי שבת, חכמתא סגיאה קא רמו, דנפקו משבת דהוה רפואה למפתהון. ומוצאי שביעית, דחבו לגבי כנסת ישראל. ולא עוד, אלא דנפקו ממילה, ולא קיימא בשר קדש. ומשמרתו של יהויריב, כמה דאת אמר (ירמיה ב ט) עוד אריב אתכם נאם ה' ואת בני בניכם אריב.

אותו, לא היתה להם תקנה. ומוצאי שבת, חכמה רבה זה רומז, שיצאו משבת שהיתה רפואה למכתם. ומוצאי שביעית, שחטאו אל כנסת ישראל. ולא עוד אלא שחטאו במילה, ולא ברית בשר קדש. ומשמרתו של יהויריב, כמו שנאמר (ירמיה ב) עוד אריב אתכם נאם ה' ואת בני בניכם אריב.

וזמין קודשא ברין הוא לאפקא לון מגלותא, דהא הוא דכתיב, (זכריה ט ט) גילי מאד בת

ועתיד הקדוש ברוך הוא להוציאם מן הגלות. זהו שכתוב

(זכריה ט) גילי מאד בת ציון הריעי
בת ירושלים הנה מלפך יבא לך
צדי"ק ונושע הוא.

ואם תאמר למה בא המשיח
מיהודה? מיוסף הנה צריך
להיות! אלא ששניהם יבאו,
ומשום שהקדוש ברוך הוא אינו
מקפח שכר כל בריה, נתן
המלכות לדוד, משום שהיה
עשירי לצדיקים והשביעי של
האחים, וכך היא מלכות הארץ,
כעין מלכות הרקיע.

סתרי תורה

פתח אותו היהודי ואמר, (שם עג)
ואני קרבת אלהים לי טוב וגו'.
בא וראה, כשבן אדם מתקרב
לתורה שנקראת טוב, שכתוב (שם
קט) טוב לי תורת פיך, אזי מתקרב
לקדוש ברוך הוא שנקרא טוב,
שכתוב (שם קמה) טוב ה' לכל, ואז
מתקרב להיות צדיק, כמו שנאמר
(ישעיה א) אמרו צדיק כי טוב.
וכשהוא צדיק, שכנינה שורה
עליו, ומלמדת אותו סודות
עליונים בתורה, משום שאין
מתחפרת שכנינה אלא עם טוב,
שהרי צדיק וצדק הולכים יחד.
בא וראה, כשפרא הקדוש ברוך
הוא את העולם, העמיד אותו
ושתל על ששת הימים העליונים
הללו, והשביעי שעליהם,
שבשבילו של השביעי שנקרא
צדיק נזונים עליונים ותחתונים,
ועליו עומדים, ובו נסמכים, והוא
היסוד והשרש שלהם.

ורו שכתוב (תהלים קמה) עיני כל
אליך ישברו וגו'. עיני כל אליך
ישברו, לאותו שמן משחה עליון
ששופע מהמח הנסתר של כל
הנסתרים לפ"ל הזה. ואז, ואתה
נותן להם את אכלם בעתו. שהכל
הזה, כשמתעורר אל הפלה,
שהיא פגסת ישראל. ואז הוא

ציון הריעי בת ירושלים הנה מלפך יבא לך
צדי"ק ונושע הוא.

ואי תימא אמאי אתי משיחא מיהודה, מיוסף
מבעי ליה. אלא דתרויהו ייתון, ובגין
דקודשא בריך הוא לא מקפח שכר כל בריה,
יהב מלכותא לדוד, בגין דהיה עשיראה
לצדיקים, ושביעאה דאחים. והכי הוא
מלכותא דארעא, כעין מלכותא דרקיעא.

סתרי תורה

פתח ההוא יודאי ואמר, (תהלים עג כח) ואני קרבת
אלהים לי טוב וגו'. תא חזי, פד בר נש
אתקריב לאורייתא דאקרי טוב, דכתיב (שם קט)
טוב לי תורת פיך, כדין אתקריב לקודשא
ברוך הוא דאקרי טוב, דכתיב (שם קמה ט) טוב ה'
לכל. וכדין אתקריב למהוי זפאה. כמה דאת
אמר, (ישעיה ג י) אמרו צדיק כי טוב, וכד איהו
זפאה, שכנינתא שריא עליה, ואוליפת ליה
רזין עילאין באורייתא. בגין דשכנינתא לא
אזדווגא אלא בטוב, דהא צדיק וצדק פחדא
אזלין.

תא חזי, פד ברא קודשא בריך הוא עלמא,
קיים ליה ושתיל על הנהו שיתא יומין
עילאין, ושביעאה דעלייהו, דבגיניה
דשביעאה דאקרי צדיק, מתזנין עילאין
ותתאין, ועליה קיימין, וביה מסתמכין, והוא
יסודא ושרשא דילהון.

הרא הוא דכתיב, (תהלים קמה טו) עיני כל אליך
ישברו וגו'. עיני כל אליך ישברו,
להוא משח רבות עלאה, דנגיד ממוחא
סתימאה דכל סתימין, להאי כ"ל. וכדין ואתה
נותן להם את אכלם בעתו, דהאי כל פד אתער
לכלה, דאיהי פגסת ישראל. וכדין הוא

למירחם על עלמא, וכלהו עלמין בחדו בשעשועא.

לרחם על העולם, וכל העולמות בשמחה ושעשוע.

ואז מה כתוב? פותח את ידך וגו'. וזה רצון הרצונות, שיורד מן המח הנסתר לכל הזאת, וכיון שהכל הוא מתברכת, כל העולמות התברכו. זהו שכתוב צדיק ה' וגו', קרוב ה' וגו', רצון יראיו יעשה וגו'.

וכמו שפרא את זה בעולם העליון בסוד שמו הקדוש, כן פרא בעולם התחתון ששה צדיקי אמת, ואחד שביעי, ככתוב (קהלת ג) גם את זה לעמת זה עשה האלהים.

ובשגמנו החטאים ודחו את אותו כל, שנקרא צדיק, ממקומו, ככתוב (עמוס ב) על מכרם בכסף צדיק, אמר הקדוש ברוך הוא: אני גזרתי שיהיה העולם התחתון כמו העולם העליון, ויהיה אותו הצדיק שליט על הארץ, ויהיו כל בני העולם מתברכים על ידו. והו' שכתוב (בראשית מט) בן פרת יוסף, שהרי אין בכל איברי הגוף שיעשה פרות, אלא רק הצדיק יסוד עולם הנה. ובן פרת עלי עין, מה זה אומר?

א"ל כמו שהעין הוא קיום הגלגל, שאין יכול הגלגל להתקיים אלא בבת העין שלו, כן יוסף הוא כעין לכל אותם הששה שסובבים אותו, מימין לשלה ומשמאל לשלה, והוא מקיים אותם, וכך הוא לכל העולם, שהרי העולם לא עומד אלא על אותם הששה, והשביעי שמעליהם.

וקרא הקדוש ברוך הוא לצדיק בסוד השבת, ונח בו, והניח בו כל הברכות לברוך את כל שאר

ובדין מה פתיב, (שם קמה טז) פותח את ידך וגו'. ודא רעוא דרעוין, דנחית ממוחא סתימאה, להאי כל. וכיון דהאי כל אתברך, כולהו עלמין איתברכו, הדא הוא דכתיב (שם קמה יז) צדיק ה' וגו', קרוב ה' וגו', רצון יראיו יעשה וגו'.

ובכא דברא האי בעלמא עילאה, ברזא דשמיה קדישא, הכי ברא בעלמא תתאה, שיתא זכאי קשוט, וחד שביעאה. כדכתיב, (קהלת ז יז) גם את זה לעמת זה עשה האלהים.

וכד גרמו חובין, ודחו ללהוא כל דאיקרין צדיק מאתריה, (דף לז ע"א) כדכתיב, (עמוס ב

ז) על מכרם בכסף צדיק. אמר קודשא בריך הוא, אנא גזרנא דיהא עלמא תתאה כגוונא דעלמא עילאה, ויהא ההוא צדיק שליט על הארץ, ויהוון כל בני עלמא, מתברכין על ידו.

הדא הוא דכתיב, (בראשית מט כב) בן פרת יוסף, דהא לית בכל שייפי גופא דיעביד פירין, אלא האי צדיק יסוד עולם. ובן פרת עלי עין, מאי קא מיירי.

א"ל, כמה דהאי עין קיומא דגלגלא, דלא יכלא גלגלא לאתקיימא, אלא בבת עין דיליה. הכי יוסף איהו כעין לכל אינון שתא דסחרין ליה. מימיניה תלתא, ומשמאלא תלתא, ואיהו מקיים לון. והכי איהו לכל עלמא, דהא עלמא לא קיימא אלא על אינון שיתא, ושביעאה דעלייהו. (דף לז ע"א).

וקרא קודשא בריך הוא לצדיק ברזא דשבת. ונח ביה, ואנח ביה כל